METROPOOL REGIO EINDHOVEN

Metropoolregio Eindhoven

Vergadering Dagelijks Bestuur d.d. 17 februari 2020

Agendapunt : A4

Onderwerp : Advies governance proces RES

Probleemstelling : Bureau Berenschot heeft bijgaand advies opgesteld over de governance van het proces van de Regionale Energiestrategie (RES). Op basis van het advies wil de Stuurgroep RES bijgevoegd voorstel voorleggen aan het Portefeuillehoudersoverleg energietransitie (van 18 maart).

Voorstel :
- Kennisnemen van het advies van bureau Berenschot.
- Onderschrijven van de bijgevoegde (concept)notitie van de Stuurgroep RES aan het Poho energietransitie.

Besluit :

wel openbaar			Ondernemingsraad	Commissie van Advies	Dagelijks Bestuur 2e behandeling	Algemeen Bestuur
Naam auteur: B. Marcus			d.d.	d.d.	d.d.	d.d.
Secretaris Metropoolregio Eindhoven			☐ kennisneming ☐ advisering ☐ instemming	☐ kennisneming ☐ bespreking ☐ advisering	☐ kennisneming ☐ bespreking ☐ advisering ☐ besluitvorming	☐ kennisneming ☐ besluitvorming
Voorlichting door : Metropoolregio Eindhoven, RHCe						

Beschrijving bijlagen: Concept notitie Poho energietransitie
Advies Berenschot – Governance proces RES

100176-1380\BMA\HLE\-1

METROPOOL REGIO EINDHOVEN

Adviesnota vergadering
Dagelijks Bestuur d.d. 17 februari 2020

AGENDAPUNT

Onderwerp	Advies governance proces RES

Samenvatting adviesnota
Vanuit de Stuurgroep RES is de behoefte ontstaan aan een analyse van de governance in het RES-proces op dit moment en een advies over een nadere aanscherping en uitwerking van de governance. Bureau Berenschot heeft bijgaand advies opgesteld. Op basis van het advies wil de Stuurgroep RES bijgevoegd voorstel voorleggen aan het Portefeuillehoudersoverleg energietransitie (van 18 maart).

Vanuit de Stuurgroep RES is de behoefte ontstaan aan een analyse van de governance in het proces van de Regionale Energiestrategie (RES) op dit moment en een advies over een nadere aanscherping en uitwerking van de governance. Bureau Berenschot is gevraagd deze analyse uit te voeren en het advies op te stellen. Er zijn interviews gehouden met diverse betrokken bestuurders, waarna het advies met de Stuurgroep RES is besproken en getoetst. Het aangepaste advies is op 22 januari opnieuw aan de Stuurgroep RES voorgelegd. Met de meeste aanbevelingen van bureau Berenschot kon de Stuurgroep instemmen. Een aantal adviezen van Berenschot is (vooralsnog) niet overgenomen door de Stuurgroep RES.

De conclusies van de Stuurgroep worden ter instemming voorgelegd aan het Poho energietransitie op 18 maart. Bijgevoegd de concept notitie met de adviezen van de Stuurgroep RES aan het Poho.

Twee onderdelen worden in dit DB-advies uitgelicht, namelijk enerzijds de rolverdeling tussen Stuurgroep RES en Poho energietransitie en anderzijds de rol van het DB Metropoolregio Eindhoven in het RES-proces. Voor de overige adviezen en conclusies van de Stuurgroep RES wordt verwezen naar bijgevoegde concept memo voor het Poho Energietransitie.

<u>Rolverdeling Stuurgroep RES en Poho energietransitie</u>
In het advies van Berenschot wordt voor zowel de Stuurgroep als het Poho een aantal rollen en verantwoordelijkheden benoemd. Berenschot adviseert om het Poho als voorportaal te zien van de Stuurgroep, waarbij de Stuurgroep inhoudelijk eindverantwoordelijk is voor de totstandkoming van de (concept)RES, en de stukken vaststelt. Met als belangrijkste argument dat in de Stuurgroep alle drie de verantwoordelijke overheden vertegenwoordigd zijn, en in het Poho alleen de gemeenten. In de Startnotitie voor het proces RES was de rol van de Stuurgroep nog beschreven als verantwoordelijk voor aansturing en bijsturing van het *proces* tot realisatie van de RES.

De Stuurgroep RES wil echter voor dit moment vasthouden aan de huidige rol van het Poho. Het Poho blijft dan (in ieder geval in deze fase) eindverantwoordelijk voor het product naar de colleges. Hiervoor zijn de volgende argumenten:

- Het is kwetsbaar als we nu gaan wijken van de afspraken in de Startnotitie over de rolverdeling tussen Poho en Stuurgroep.

- Het wordt (in ieder geval in deze fase) niet wenselijk gezien om te gaan werken met mandaten naar de bestuurlijk vertegenwoordigers van de subregio's.

De bijeenkomsten waarin besluiten moeten worden genomen over vrijgave van stukken zullen gezamenlijk worden gepland (Poho+Stuurgroep), om op deze manier ervoor te zorgen dat alle partijen in positie worden gebracht. Na de fase van indiening concept RES kan deze rolverdeling opnieuw tegen het licht worden gehouden.

Rol DB in het proces van de RES

Berenschot adviseert wat betreft het besluitvormingsproces een beperkte rol voor het DB. In het advies worden de taken beschreven:

- Het toezien in procesmatige zin op uitvoering werkprogramma Energietransitie waarvan de totstandkoming van de RES onderdeel van is.
- Het ter beschikking stellen van menskracht om het proces in goede banen te leiden.
- Het er op toezien dat waar mogelijk verbinding wordt gelegd met de andere inhoudelijke thema's van de Metropoolregio Eindhoven om de integraliteit te bewaken.
- Het DB wordt door de voorzitter van het PO tevens adviseur van het DB geconsulteerd over de einddocumenten zoals vastgesteld in het DB waarbij speciaal gekeken wordt naar de consistentie en integraliteit.
- Het DB heeft geen opdracht gevende rol richting de stuurgroep RES.

De Stuurgroep RES onderschrijft de rolinvulling van het DB zoals in het advies geformuleerd.

Personele consequenties

-

Financiële consequenties

-

Paragraaf en punt werkprogramma

VOORSTEL:

- Kennisnemen van het advies van bureau Berenschot.
- Onderschrijven van de bijgevoegde (concept)notitie van de Stuurgroep RES aan het Poho energietransitie.

METROPOOL
REGIO
EINDHOVEN

Metropoolregio Eindhoven
040 259 45 94
info@metropoolregioeindhoven.nl
www.metropoolregioeindhoven.nl

Bezoekadres
Raiffeisenstraat 18
5611 CH Eindhoven
Postadres
Postbus 985
5600 AZ EINDHOVEN

MEMO

Aan	:	Portefeuillehoudersoverleg energietransitie
Van	:	Stuurgroep RES
Datum	:	4 maart 2020
Onderwerp	:	Conclusies Stuurgroep RES n.a.v. advies Berenschot governance proces RES

Vanuit de Stuurgroep RES is de behoefte ontstaan aan een analyse van de governance in het proces van de Regionale Energiestrategie (RES) op dit moment en een advies over een nadere aanscherping en uitwerking van de governance. Bureau Berenschot is gevraagd deze analyse uit te voeren en het advies op te stellen. Er zijn interviews gehouden met diverse betrokken bestuurders, waarna het advies met de Stuurgroep RES is besproken en getoetst. Het aangepaste advies is op 22 januari opnieuw aan de Stuurgroep RES voorgelegd. Met de meeste aanbevelingen van bureau Berenschot kon de Stuurgroep instemmen. Een aantal adviezen van Berenschot is (vooralsnog) niet overgenomen door de Stuurgroep RES.

Een aantal punten uit het advies van Berenschot is uitgelicht in deze notitie. De overige adviezen uit het rapport die niet in deze memo zijn opgenomen worden overgenomen door de Stuurgroep.

Voorstel aan Poho energietransitie:
Onderschrijven van de conclusies van de Stuurgroep RES m.b.t. het advies over de governance van bureau Berenschot.

<u>Rolverdeling Stuurgroep RES en Poho energietransitie</u>
Advies Berenschot:
In het advies van Berenschot wordt voor zowel de Stuurgroep als het Poho een aantal rollen en verantwoordelijkheden benoemd. Berenschot adviseert om het Poho als voorportaal te zien van de Stuurgroep, waarbij de Stuurgroep inhoudelijk eindverantwoordelijk is voor de totstandkoming van de (concept)RES, en de stukken vaststelt. Met als belangrijkste argument dat in de Stuurgroep alle drie de verantwoordelijke overheden vertegenwoordigd zijn, en in het Poho alleen de gemeenten. In de Startnotitie voor het proces RES was de rol van de Stuurgroep nog beschreven als verantwoordelijk voor aansturing en bijsturing van het *proces* tot realisatie van de RES.

Samenvattend adviseert Berenschot:
- Overleg, afstemming en afspraken in sub regionaal overleg over het gezamenlijk bod van de sub regio.
- Overleg, afstemming en afspraken in Poho over gezamenlijk bod alle gemeenten, afstemming over de sub regio's heen.
- Gezamenlijke inbreng van gemeenten in de Stuurgroep.
- Stuurgroep stelt uiteindelijk einddocument vast en neemt besluit het voor te leggen aan de 24 besluitvormende instanties.

Conclusie Stuurgroep:
De Stuurgroep RES wil echter voor dit moment vasthouden aan de huidige rol van het Poho. Het Poho blijft dan (in ieder geval in deze fase) eindverantwoordelijk voor het product naar de colleges. Hiervoor zijn de volgende argumenten:

- Het is kwetsbaar als we nu gaan wijken van de afspraken in de Startnotitie over de rolverdeling tussen Poho en Stuurgroep.
- Het wordt (in ieder geval in deze fase) niet wenselijk gezien om te gaan werken met mandaten naar de bestuurlijk vertegenwoordigers van de subregio's.

De bijeenkomsten waarin besluiten moeten worden genomen over vrijgave van stukken zullen gezamenlijk worden gepland (Poho+Stuurgroep), om op deze manier ervoor te zorgen dat alle partijen in positie worden gebracht. Na de fase van indiening concept RES kan deze rolverdeling opnieuw tegen het licht worden gehouden.

<u>Rol DB in het proces van de RES</u>
Advies Berenschot:
Berenschot adviseert wat betreft het besluitvormingsproces een beperkte rol voor het DB. In het advies worden de taken beschreven:

- Het toezien in procesmatige zin op uitvoering werkprogramma Energietransitie waarvan de totstandkoming van de RES onderdeel van is.
- Het ter beschikking stellen van menskracht om het proces in goede banen te leiden.
- het er op toezien dat waar mogelijk verbinding wordt gelegd met de andere inhoudelijke thema's van de Metropoolregio Eindhoven om de integraliteit te bewaken.
- Het DB wordt door de voorzitter van het PO tevens adviseur van het DB geconsulteerd over de einddocumenten zoals vastgesteld in het DB waarbij speciaal gekeken wordt naar de consistentie en integraliteit.
- Het DB heeft geen opdracht gevende rol richting de stuurgroep RES.

Conclusie Stuurgroep:
Ingestemd wordt met de (beperkte) rolinvulling van het DB zoals in het advies geformuleerd.

<u>Dubbelfunctie voorzitter</u>
Advies Berenschot:
Berenschot constateert dat er een stapeling van functies is bij de voorzitter (voorzitter Poho, voorzitter Stuurgroep en vertegenwoordiger A2-gemeenten). Het risico is dat dit een keer gaat knellen.

Conclusie Stuurgroep:

- Inmiddels is vanuit de A2-gemeenten Toon Bosmans naar voren geschoven als lid van de Stuurgroep RES.
- Er wordt niet gekozen voor een onafhankelijk voorzitter. Bestuurlijk is eerder al aangegeven dat men een voorzitter wil uit de eigen groep.

<u>Verbinding Stuurgroep – werkgroepen</u>
Advies Berenschot:
In het advies van Berenschot wordt een aantal rollen benoemd voor de Stuurgroepleden verantwoordelijk voor een werkgroep.

Conclusie Stuurgroep:

- Bevestigd wordt dat de bestuurlijk trekker van de betreffende werkgroep uiteindelijk eindverantwoordelijk is voor de resultaten uit de werkgroep.
- Als er onvoldoende capaciteit is moet de bestuurlijk trekker interveniëren, ook als een gemeente onvoldoende capaciteit levert (zie escalatie paragraaf).

Programmateam en werkgroepen

Advies Berenschot:

In het advies van Berenschot worden de rollen en verantwoordelijkheden beschreven voor het Programmateam (specifiek voor procesregisseur en inhoudelijk projectleider) en de werkgroepen.

Conclusie Stuurgroep:

Ingestemd wordt met de rolinvulling en verantwoordelijkheden van Programmateam en werkgroepen zoals in het advies geformuleerd.

Escalatie

Advies Berenschot:

In het advies worden voor vier situaties stappen voor escalatie beschreven:

1. Het niet (tijdig) leveren van informatie dan wel personele capaciteit door één van de overheden.
2. Het onvoldoende of niet meedoen aan het participatie en/of communicatieproces.
3. Het onvoldoende of niet meer meedoen door een gemeente aan het besluitvormingsproces.
4. Verschil van mening over inhoudelijke zaken, bijvoorbeeld een gemeente wil niet of te weinig bijdragen aan het gezamenlijke bod in het kader van het concept RES of RES 1.0.

Uitgangspunt is dat er in deze fase bij de totstandkoming van de RES formeel geen sprake is van interbestuurlijk toezicht. Dit betekent dat "het aanspreken op" het belangrijkste middel om deze problemen op te lossen. Zo nodig kan er worden overlegd met andere regio's of met het Nationaal Programma RES. Er is geen sprake van stemverhoudingen, uiteindelijk is elk betrokken overheidsorgaan autonoom in de besluitvorming. Uitgangspunten is te streven naar een uniforme besluitvorming in alle colleges, dagelijkse besturen, staten, raden en algemene besturen.

Ad 1 en 2. Geadviseerd wordt de volgende escalatie stappen te volgen:

- Eerst wordt geprobeerd het probleem op te lossen binnen de werkgroep.
- Als dit niet lukt wordt het programmateam ingeschakeld en zal de procesregisseur dan wel inhoudelijk projectleider overleg voeren om tot een oplossing te komen. Bij het niet tijdig leveren van informatie dan wel capaciteit kan worden gekeken of externe inhuur een oplossing kan bieden. Dit dient vanwege de financiën uiteraard wel te worden goedgekeurd door de stuurgroep.
- Als dit niet lukt wordt de bestuurlijk trekker van de werkgroep in stelling gebracht om overleg te voeren met desbetreffend overheidsorgaan om tot een oplossing te komen.
- Als dit niet lukt dan gaat de voorzitter of een vice voorzitter van de stuurgroep overleg voeren met desbetreffend overheidsorgaan om tot een oplossing te komen.
- Als dit niet lukt en het probleem wordt veroorzaakt door een gemeente dan komt het ter sprake op de tafel van het Poho waarin gezamenlijk wordt gekeken om tot een oplossing te komen.
- Als het probleem wordt veroorzaakt door een gemeente en het Poho komt er ook niet uit dan kan het DB van de Metropoolregio worden gevraagd te helpen om tot een oplossing te komen.
- Als dit niet lukt dan komt het probleem op de tafel van de stuurgroep en zal de stuurgroep een besluit nemen hoe verder. Zo nodig wordt een vertegenwoordiger van het orgaan die het probleem veroorzaakt voor zo ver niet vertegenwoordigd in de stuurgroep uitgenodigd voor overleg in de stuurgroep.

Ad 3 en 4. Geadviseerd wordt dan de volgende escalatie stappen te volgen:

- Eerst wordt geprobeerd het probleem op te lossen in het overleg van de sub regio.
- Als dit niet lukt dan gaat de voorzitter of een vice voorzitter van de stuurgroep overleg voeren met de gemeente om tot een oplossing te komen.
- Als dit niet lukt dan komt het ter sprake op de tafel van het Poho waarin gezamenlijk wordt gekeken om tot een oplossing te komen.

- Als het Poho er niet uitkomt dan kan het DB van de Metropoolregio worden gevraagd te helpen om tot een oplossing te komen.
- Als laatste stap kan de gedeputeerde worden gevraagd met het college van de gemeente in gesprek te gaan op zoek te gaan naar een oplossing.
- Als dit niet lukt dan komt het probleem op de tafel van de stuurgroep en zal de Stuurgroep een besluit nemen hoe verder. Zo nodig wordt een vertegenwoordiger van het orgaan die het probleem veroorzaakt voor zo ver niet vertegenwoordigd in de stuurgroep uitgenodigd voor overleg in de stuurgroep. Uiteindelijk is het natuurlijk altijd mogelijk dat een gemeente aan het einde van het besluitvormingsproces dwars blijft liggen en aan het afhaken is. Ons advies is dan de voorzitter van de stuurgroep samen met de gedeputeerde van de provincie met de gemeente nog één keer in gesprek gaat om op zoek te gaan naar een eventuele oplossing. Hoewel het uitgangspunt is dat alle deelnemende overheden de concept RES en RES1.0 vaststellen, kan het zijn dat ook na bemiddeling van de voorzitter van de stuurgroep en de gedeputeerde toch één of meer gemeenten onverhoopt definitief afhaakt/afhaken. Formeel is dit mogelijk omdat elke gemeente zijn eigen besluitvormingsproces heeft. Moreel is dit niet gewenst omdat uitgangspunt is dat alle gemeenten bijdragen. Geadviseerd wordt dan na afstemming met de provincie de gemeente aan te geven dat later in het proces via de provincie kan worden geïntervenieerd via de instrumenten uit de Wet Ruimtelijke Ordening en de Omgevingswet.

Conclusie Stuurgroep:
De beschreven stappen voor escalatie worden onderschreven door de Stuurgroep RES. Voorgesteld wordt deze ook te laten onderschrijven door het Poho energietransitie.

Betrokkenheid externe stakeholders
Advies Berenschot:
Berenschot adviseert om een klankbordgroep met externe partijen in te richten.

Conclusie Stuurgroep:
Ingestemd wordt met het advies om te komen tot klankbordgroepen, maar vooralsnog niet als nieuwe organisatie. Voorstel is, om naar gelang het onderwerp, experts bij elkaar te brengen die zich hierover buigen, waaronder ook leden uit de huidige 'taskforce energietransitie' Zo is er altijd een duidelijke urgentie met een heldere vraagstelling, waarover we in gesprek kunnen met deze partijen als klankbordgroep. Vooralsnog willen we geen klankbordgroep als instituut op zich oprichten; dit kan in de periode na vaststelling van de concept RES wellicht wel aan de orde zijn.

Besluitvormingsproces:
Advies Berenschot:
Berenschot adviseert om de raden, Staten en algemene besturen van de Waterschappen ook in te laten stemmen met de concept RES.

Conclusie Stuurgroep:
Eerder is besloten (ook in de Startnotitie vastgelegd) dat de concept RES niet ter besluitvorming naar de raden, staten en algemene besturen van de Waterschappen wordt voorgelegd. Wel zijn extra stappen ingebouwd om de raden goed te betrekken (extra subregionale en regionale raadsbijeenkomsten en lokaal gesprek in elke raad in april om de raad informeel te consulteren). Benadrukt wordt steeds dat de concept RES een tussenproduct is (ook vanuit het Rijk wordt het zo benaderd).

Berenschot

Notitie advisering governance Regionale Energiestrategie Metropoolregio Eindhoven

1 Inleiding

Sinds enige tijd wordt in de Metropoolregio Eindhoven volop gewerkt aan de totstandkoming van de Regionale Energiestrategie (RES). In de startnotitie wordt ingegaan op de governance (besturing) van de RES. Mede vanuit de stuurgroep is de behoefte ontstaan aan een analyse van de governance op dit moment en een advies over een nadere aanscherping en uitwerking van de governance voor de toekomst. Berenschot is gevraagd deze analyse uit te voeren en het advies op te stellen. Hierbij is met name aandacht besteed aan:

- De rollen en verantwoordelijkheden van de stuurgroep, programmateam en werkgroepen en de invulling van de onderlinge relaties.
- De rolinvulling van de leden van de stuurgroep namens een sub regio ten opzichte van de andere gemeenten uit die sub regio.
- Rolinvulling en verantwoordelijkheden van het Portefeuillehouders overleg Energietransitie (PO) en DB Metropoolregio Eindhoven.
- Nadere uitwerking spelregels tussen stuurgroep en alle overheden en tussen stuurgroep, programmateam en werkgroepen, in het bijzonder indien er geëscaleerd dient te worden.
- Eventuele rol van externe stakeholders binnen de governance.

In het kader van het opstellen van deze notitie zijn de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Het bestuderen van documenten.
- Interviews met de heer Kuppens (voorzitter stuurgroep), mevrouw Marcus (procesregisseur), de heer Luijten (lid stuurgroep namens de Kempen gemeenten), de heer Schoolmeesters (lid stuurgroep namens de Peel gemeenten), de heer Van Otterdijk (lid stuurgroep namens gemeenten in het Stedelijk Gebied), de heer De Win (wethouder gemeente Heeze-Leende), mevrouw Maas (lid stuurgroep namens gemeente Helmond) en mevrouw Blanksma (vice voorzitter Dagelijks Bestuur Metropoolregio Eindhoven). Gedeputeerde Spierings gaf de voorkeur aan het reflecteren op de concept notitie bij de bespreking in de stuurgroep.
- Het opstellen van een concept notitie.
- Het bespreken van deze notitie met de stuurgroep op 20 november 2019.
- Het finaliseren van de notitie.

De notitie is opgebouwd naar verschillende thema's. Elk thema geeft inzicht in de huidige situatie, een analyse van de huidige situatie mede op basis van de enkele afgenomen interviews en bestudeerde documenten en een advies over de governance. De korte analyse heeft tot doel de lezer inzicht te geven hoe tot het advies is gekomen. Het advies is deels ook een uitwerking van de huidige governance zoals die in de afgelopen maanden in de praktijk vorm heeft gekregen maar nog niet op papier staat zodat een ieder hetzelfde beeld erbij heeft. Indien de stuurgroep besloten heeft welke adviezen te volgen dan kan het document worden omgebouwd tot een Notitie governance RES Metropoolregio Eindhoven waarbij de analyse van Berenschot niet meer functioneel is.

2 Stuurgroep RES

Huidige situatie

Er is een stuurgroep RES die blijkens de Startnotitie verantwoordelijk is voor aansturing en bijsturing van het proces tot realisatie van een RES. De stuurgroep bestaat uit:

- Bestuurlijk vertegenwoordigers namens de vier sub regio's (Kempen, Peel, Stedelijk Gebied en A2-gemeenten);
- Bestuurlijk vertegenwoordigers namens de gemeenten Helmond en Eindhoven;
- Bestuurlijk vertegenwoordiger namens de provincie;
- Bestuurlijk vertegenwoordiger namens de waterschappen;
- Een vertegenwoordiger van Enexis in de rol van adviseur;
- Tevens zijn de procesregisseur en inhoudelijk projectleider aanwezig bij de stuurgroep bijeenkomsten.

De stuurgroep kent een voorzitter die tevens vertegenwoordiger is in de stuurgroep namens de sub regio A2 gemeenten, en voorzitter is van het Portefeuillehoudersoverleg Energietransitie van de Metropoolregio Eindhoven en vanuit deze rol adviseur van het Dagelijks Bestuur van de Metropoolregio. Daarnaast zijn er twee vice voorzitters in de stuurgroep: de bestuurlijk vertegenwoordiger van de gemeente Eindhoven en van de sub regio de Kempen. Hun rol is de voorzitter te vervangen bij zijn afwezigheid.

De leden van de stuurgroep vervullen een schakelfunctie naar de eigen sub regio cq organisatie. In de praktijk heeft elke sub regio een vooroverleg waarin alle bestuurders aanwezig zijn.

Elke werkgroep heeft een vast aanspreekpunt in de stuurgroep. Voor de procesregisseur is dit de voorzitter van de stuurgroep.

Analyse en advies

Op basis van gevoerde gesprekken en bestudeerde documenten blijkt ons het volgende:

- Rol en verantwoordelijkheden van de stuurgroep is niet erg scherp en niet voor iedereen even duidelijk;
- Onduidelijkheid of er een opdrachtgever is van de stuurgroep;
- Onduidelijkheid over wat de schakelfunctie met name richting de sub regio inhoudt en hoe het sub regionaal vooroverleg moet worden ingevuld;
- Het sub regionaal overleg vormt een belangrijke input vanuit de gemeenten uit de sub regio naar de stuurgroep hoewel het erop lijkt dat niet elk overleg hetzelfde wordt ingevuld;
- De vraag of de hoeveelheid functies van de voorzitter ook houdbaar zijn later in het proces als de afspraken concreter gaan worden. Het risico is dat dit een keer gaat knellen. In de eerste plaats gaat het hierbij om zijn verantwoordelijkheid richting de A2 gemeenten ("hoe moet hij acteren als er knelpunt ontstaat tussen de A-2 gemeenten die hij vertegenwoordigt en de stuurgroep"). In de tweede plaats vervult de voorzitter thans volgens velen (met succes) de rol van "oliemannetje" waarin hij collega bestuurders veelal informeel aanspreekt op hun verantwoordelijkheden. Dit kost nu relatief veel tijd en het risico is dat later in het proces dit zo veel tijd gaat kosten dat het niet meer te behappen is voor de voorzitter;

- Onduidelijk is wat de rolinvulling moet zijn van het stuurgroep lid dat verantwoordelijk is voor een werkgroep. Het lijkt er op dat deze rol niet door elk per stuurgroep hetzelfde wordt ingevuld en wordt beleefd: van op afstand tot meer intensief betrokken;
- Besloten is dat de stuurgroep RES de besteding bepaalt van de procesmiddelen van het rijk. De stuurgroep geeft een bindend advies aan het DB van de Metropoolregio Eindhoven die vervolgens de betalingen uitvoert.

Ons advies luidt als volgt:

Rol en verantwoordelijkheid Stuurgroep

Een RES is een regionale uitwerking van het nationale energie akkoord, waarin gemeenten, provincies en waterschappen in 30 regio's afspraken maken over duurzame energie- en warmte voorziening. Regio's in den lande zijn vanuit het Rijk gevraagd een RES te maken waarbij in dit geval de regio zuidoost Brabant bestaat uit de 21 gemeenten, twee waterschappen en de provincie. Om dit te bewerkstelligen is een stuurgroep ingesteld waarin alle overheidsgeledingen vertegenwoordigd zijn. De overheidsgeledingen gemeenten (bestaande uit 21 gemeenten), provincie en waterschappen (bestaande uit twee waterschappen) hebben een besluitvormende rol in de stuurgroep. Deze stuurgroep is namens alle 24 overheden de eigenaar voor het opstellen van de RES. Er is dus geen formele opdrachtgevende instantie van de stuurgroep. Wel is van belang dat alle leden van de stuurgroep met mandaat zitting hebben in de stuurgroep van hun eigen organisatie[1]. Voor de vertegenwoordiger van het waterschap en vertegenwoordigers van de gemeenten die zitting hebben in de stuurgroep namens resp, het andere waterschap en de andere gemeenten uit de sub regio dienen ook hiervoor het mandaat te hebben van resp. het andere waterschap dan wel andere gemeenten uit de sub regio. Als dit mandaat nog niet verleend is, adviseren wij dit wel te doen. De stuurgroep heeft de volgende verantwoordelijkheden:

- Is inhoudelijk eindverantwoordelijk voor de totstandkoming van een concept RES en RES 1.0 die het besluitvormingsproces kan doorlopen in colleges, besturen, raden en staten.
- Stelt deze documenten ook vast en neem het besluit de documenten naar de 24 besluitvormende gremia te sturen. In principe neemt de stuurgroep dit besluit unaniem (consensus)[2].
- Stuurt vervolgens de definitieve documenten (concept RES en RES1.0) naar het Rijk.
- Is bestuurlijk eindverantwoordelijk voor de regie op een ordentelijk communicatie en participatie proces richting diverse doelgroepen. De daadwerkelijk uitvoering daarvan ligt deels elders (zie paragraaf 4).
- Is bestuurlijk eindverantwoordelijk voor de werkzaamheden in het programma team en de werkgroepen. De daadwerkelijke uitvoering ligt daar.
- Is de opdrachtgever van de procesregisseur en inhoudelijk projectleider van het programmateam.
- Is eindverantwoordelijk voor de besteding van de procesmiddelen van het Rijk.

---

[1] Mandaat is de bevoegdheid om in naam van een ander te handelen zonder de daarbij horende verantwoordelijkheid. Bij mandateren worden geen bevoegdheden overgedragen. De mandaatgever blijft zelf bevoegd.

[2] Dit neemt niet weg dat er gemeenten kunnen zijn die het er (uiteindelijk) niet mee eens zijn. Elke gemeente heeft hierin de eigen verantwoordelijkheid.

Schakelfunctie

De stuurgroep leden die een sub regio vertegenwoordigen zitten met mandaat namens de sub regio in de stuurgroep. De schakelfunctie houdt in de kern het volgende voor deze stuurgroep leden in:

- Het inbrengen van meningen en standpunten die aan desbetreffende stuurgroep leden zijn meegeven in het bestuurlijk sub regio overleg. Ook per sub regio kan worden overlegd over een gezamenlijk bod en onderlinge afspraken.
- Het terugkoppelen van wat er in de stuurgroep wordt besproken naar het eigen sub regio overleg.
- Het hebben van een oog en oor functie richting stuurgroep voor wat er voorvalt in alle sub regio gemeenten. Eventuele knelpunten (inhoudelijk, procesmatig, bestuurlijk, ambtelijk) bij gemeenten worden vroegtijdig gemeld in de stuurgroep.
- Zij spelen een actieve rol in het zoeken van oplossingen bij deze knelpunten (zie paragraaf 5).

Andere kenmerken zijn:

- Bij mandateren worden geen bevoegdheden overgedragen. Elke gemeente houdt de autonome beslissingsbevoegdheid. Aan de andere kant is het bestuurlijk vooroverleg in de sub regio niet vrijblijvend. Het stuurgroep lid kan er van op aan dat wat daar wordt afgesproken en wordt ingebracht in de stuurgroep kan rekenen op rugdekking van de gemeenten uit de sub regio
- Elke gemeente heeft uiteindelijk een eigen en zelfstandige verantwoordelijkheid voor het vaststellen van de (concept) RES.
- Als een stuurgroep lid namens een sub regio verhinderd is om een stuurgroep bijeenkomst bij te wonen stuurt hij een vervanger namens de sub regio.

Dubbelfunctie voorzitter

Mogelijke oplossingen om de stapeling van functies te verminderen zijn:

- De vice voorzitters en/of de procesregisseur meer in positie brengen als verlichting van zijn taak door bijvoorbeeld een aantal taken van de voorzitter aan hen te delegeren.
- Een andere vertegenwoordiger in de stuurgroep namens de A-2 gemeenten
- Een onafhankelijk persoon de stuurgroep laten voorzitten waarbij de huidige voorzitter vertegenwoordiger wordt namens de A2 gemeenten. In enkele andere regio's gebeurt dit ook. Als onafhankelijk persoon kan worden gedacht aan een bestuurder uit de regio die geen relatie heeft met het RES dossier. Een ander alternatief is een oud bestuurder uit de regio of er buiten. Uitgangspunten zijn dat de persoon alom gerespecteerd wordt, ervaren is met het leiden van ingewikkelde bestuurlijke processen en het draagvlak geniet van de hele stuurgroep.

Ons advies is uitvoering te geven aan de eerste twee gedachtestreepjes.

Verbinding stuurgroep/werkgroep

Het is van belang dat deze verbinding goed verloopt en intensief is zeker nu de producten uit de werkgroepen als het goed is steeds concreter gaan worden. Wij adviseren de volgende rolinvulling voor het stuurgroep lid verantwoordelijk voor een werkgroep:

- Is eindverantwoordelijk voor de producten uit de werkgroep.
- Is eindverantwoordelijk dat de werkgroep voldoende middelen, kennis en kunde heeft (geld en capaciteit) om de werkzaamheden uit te kunnen voeren.
- Is namens de stuurgroep opdrachtgever van de ambtelijk trekker van de werkgroep.
- Overlegt frequent met de ambtelijk trekker van de werkgroep en woont af en toe een bijeenkomst van de werkgroep bij.
- Rapporteert elke stuurgroep vergadering over de voortgang van de werkgroep zowel inhoudelijk als in procesmatige zin. Knelpunten worden aangegeven bij voorkeur met oplossingen.

3 Rol en verantwoordelijkheid DB en PO Energietransitie Metropoolregio Eindhoven

Huidige situatie

In het werkprogramma van het thema Energietransitie is onder meer opgenomen dat er een RES tot stand wordt gebracht. Aansluitend op het samenwerkingsakkoord heeft het DB hierbij de volgende verantwoordelijkheden:

- Toezien op het proces van uitvoering van het werkprogramma;
- Toezien dat er integraliteit wordt bereikt tussen de thema's;
- Het bieden van procesondersteuning door middel van de inzet van medewerkers van de uitvoeringsorganisatie.

Enkele medewerkers van de uitvoeringsorganisatie van de Metropoolregio waaronder de procesregisseur voor de RES worden vanuit de uitvoeringsorganisatie voor de RES ingezet. Het PO waarin alle portefeuillehouders van de gemeenten vertegenwoordigd zijn is het gremium dat verantwoordelijk voor de uitvoering van het werkprogramma. De voorzitter van het PO Energietransitie is tevens adviseur van het DB en legt daar verantwoording af voor de voortgang van de uitvoering van het werkprogramma. Recent heeft het DB de verantwoordelijkheid voor de betaling van de RES procesmiddelen van het rijk gekregen. Zij voeren in deze het bindend advies van de stuurgroep uit.

Analyse en advies

Op basis van gevoerde gesprekken en bestudeerde documenten blijkt ons dat het niet voor iedereen duidelijk is wat de rol van het DB en het PO bij de RES moet zijn. Volgens sommigen dient het DB dan wel het PO de concepten van de RES vast te stellen en voor te leggen aan de gemeenten. Anderen zien voor één van beide gremia een opdrachtgevers rol naar de stuurgroep. Enkele gesproken bestuurders zien geen enkele rol voor het DB van de Metropoolregio. Het PO wordt tot nu toe door de meeste respondenten meer als informerend gezien en het bestuurlijk sub regionaal vooroverleg als inhoudelijk voorbereidend op de stuurgroep overleggen. Het PO komt minder frequent bij elkaar dan het bestuurlijk sub regionaal overleg. Het voornemen is komend voorjaar de overleggen van het PO en de stuurgroep om praktische redenen in elkaar te schuiven om slagen te kunnen maken.

Ons advies luidt als volgt.

De rol en verantwoordelijkheid van het PO is het voorbereiden van een gezamenlijke inbreng van alle gemeenten, het afstemmen van de ambtelijke inzet tussen de gemeenten en het afstemmen van de besluitvormingsprocessen in de 21 gemeenten. Het PO is zo bezien het voorportaal van alle gemeenten richting de stuurgroep. In de stuurgroep worden de documenten uiteindelijk vastgesteld. Voor het PO vindt het overleg plaats in de verschillende sub regionale overleggen over het gezamenlijk bod van de gemeenten in de sub regio. Dus samenvattend:

- Overleg, afstemming en afspraken in sub regionaal overleg over het gezamenlijk bod van de sub regio;
- Overleg, afstemming en afspraken in PO over gezamenlijk bod alle gemeenten, afstemming over de sub regio's heen;
- Gezamenlijke inbreng van gemeenten in de stuurgroep;
- Stuurgroep stelt uiteindelijk einddocument vast en neemt besluit het voor te leggen aan de 24 besluitvormende instanties.

Wij verwachten dat in de finale periode van het RES proces hiervoor extra vergaderingen van het PO nodig zijn. Indien komend voorjaar de overleggen van het PO en de stuurgroep in elkaar worden geschoven dient van te voren voor alle deelnemers goed duidelijk worden gemaakt wat de status (informerend, besluitvormend) is van wat daar wordt afgesproken mede in het licht van de rol en verantwoordelijkheid van de stuurgroep (zie paragraaf 2). Als wordt besloten dat dit gecombineerde overleg besluitvormend wordt en als dan ook het andere waterschap vertegenwoordigd is dan is de facto de stuurgroep niet meer nodig: immers alle betrokken 24 overheden zijn dan bij elkaar om tot besluitvorming te komen[3].

Wij adviseren dat het PO op het moment dat de einddocumenten van de stuurgroep richting gemeenten gaan ter besluitvorming een krachtig gemeenschappelijk signaal richting gemeenten afgeeft dat het gehele PO achter deze documenten staat. Uitgangspunt is dat alle gemeenten uit het PO achter de RES staan.

Wij adviseren wat betreft het besluitvormingsproces een beperkte rol voor het DB van de Metropoolregio. Taken van het DB zijn:

- het toezien in procesmatige zin op uitvoering werkprogramma Energietransitie waarvan de totstandkoming van de RES onderdeel van is.
- het ter beschikking stellen van menskracht om het proces in goede banen te leiden.
- het er op toezien dat waar mogelijk verbinding wordt gelegd met de andere inhoudelijke MRE thema's om de integraliteit te bewaken.
- het DB wordt door de voorzitter van het PO tevens adviseur van het DB geconsulteerd over de einddocumenten zoals vastgesteld in het DB waarbij speciaal gekeken wordt naar de consistentie en integraliteit.[4]

Zoals eerder gemeld hebben het DB en PO geen opdrachtgevende rol richting de stuurgroep RES. De rol van het DB (en AB) en het PO wijkt enigszins af van wat is afgesproken in het

[3] Wij hebben in het kader van deze opdracht de waterschappen en de provincie niet kunnen spreken. Omdat wij niet weten of er bij deze partijen hiervoor draagvlak is, kunnen wij hier ook geen advies over geven.
[4] Dit is in lijn met het besluit van het DB dd 11 november 2019 over Besteding middelen en vrijgeven documenten binnen vastgesteld werkprogramma Metropoolregio Eindhoven.

samenwerkingsakkoord Metropoolregio Eindhoven 2019 – 2022. Dit wordt mede veroorzaakt door de betrokkenheid en verantwoordelijkheden van de provincie en de waterschappen die in de Metropoolregio Eindhoven geen formele positie hebben.

4 Programmateam en werkgroepen

Huidige situatie

Er zijn vier werkgroepen:

- Communicatie en participatie
- Besparing
- Warmte
- Grootschalige opwek Elektriciteit

De werkgroepen werken aan vooraf vastgestelde mijlpalen op hun terrein.

Tevens is er een programmateam. Volgens de startnotitie zijn de leden van het programmateam de verbindende schakel naar de werkgroepen en vertegenwoordigen zij hun organisatie dan wel sub regio en zorgen zij voor de verbinding met hun eigen organisatie cq sub regio. Het team staat onder voorzitterschap van een medewerker van de Metropoolregio Eindhoven die tevens procesregisseur is. Ook de (extern) inhoudelijke projectleider is lid van het programmateam. Van elke werkgroep is de ambtelijk trekker vertegenwoordigd in het programmateam. In het programmateam zijn de sub regio's, grote gemeenten, provincie, waterschappen en Enexis vertegenwoordigd. Uitgangspunt van de werkgroepen is dat zo veel mogelijk werk wordt verricht door medewerkers van de participerende overheden en Enexis. Waar nodig wordt extern ingehuurd. Elke werkgroep bestaat uit verschillende medewerkers van de participerende overheden en Enexis.

Analyse en advies

Op basis van gevoerde gesprekken en bestudeerde documenten blijkt ons dat het niet iedereen duidelijk is wat de rollen en verantwoordelijkheden zijn van het programmateam mede in relatie tot de werkgroepen.

Ons advies luidt als volgt.

De stuurgroep is de opdrachtgever van de werkgroepen en het programmateam. De procesregisseur is verantwoordelijk voor:

- Organiseren proces met als doel tijdig te komen tot een gedragen en vastgestelde RES
- Coördineren en organiseren Stuurgroep RES, Programmateam RES en inhoudelijke werkgroepen
- Adviseren voorzitter en vice – voorzitters stuurgroep
- Toewerken naar draagvlak bij alle partijen
- Het tot besluitvorming brengen van gemeenten
- Het signaleren van knelpunten en zo nodig opschalen
- Vinger aan de pols houden totaalplanning
- Schakel tussen bestuurlijk trekker en ambtelijk Programmateam

- Onderhouden contacten met gemeenten, provincie en waterschappen
- Onderhouden (algemene) contacten met externe partijen
- Onderhouden en benutten netwerk met provincie, Rijk en Europa, onder andere door deel te nemen aan het bestuurlijke en ambtelijke Brabantbrede RES-overleg
- Monitoring besteding procesgelden.

De inhoudelijk projectleider is verantwoordelijk voor:

- Inhoudelijke aansturing en aanspreekpunt trekkers werkgroepen
- Zorgen voor inhoudelijk totaalbeeld
- Inhoudelijk verantwoordelijk totaalproducten zoals het concept RES en de RES 1.0

Het programmateam is verantwoordelijk voor:

- Regie op totaalopgave om te komen tot concept-RES en definitieve RES
- Voorbereiden agenda (met integrale en afgestemde adviezen) Stuurgroep RES
- Vaststellen opdrachten werkgroepen
- Toezien op resultaten werkgroepen
- Verbinding leggen en afstemming tussen de werkgroepen
- Verbinding tussen werkgroepen en stuurgroep;
- Betrekken externe stakeholders
- Dat alle overheden goed zijn aangesloten. Er dient een goede verbinding te zijn met de eigen organisatie dan wel gemeenten binnen de sub regio. Alle leden van het programmateam hebben een oog en oor functie naar wat er speelt in hun eigen organisaties, zowel inhoudelijk als procesmatig. Voor de leden van het programmateam uit de sub regio's betekent dit dat zij ook zicht hebben wat er speelt in de andere gemeenten van de sub regio en niet alleen in de eigen gemeente.

Het programmateam kent een tweehoofdige leiding: de procesregisseur tevens voorzitter van het programmateam en de inhoudelijk projectleider. Zij werken beiden in opdracht van de stuurgroep en hebben hierbij de voorzitter als eerste aanspreekpunt. Beiden bereiden de stuurgroep vergaderingen voor en nemen daaraan deel.

Er zijn drie meer inhoudelijke werkgroepen (Energiebesparing, Warmte en Grootschalige Opwek) en een meer procesmatige werkgroep die verantwoordelijk is voor de communicatie en participatie. De inhoudelijke werkgroep onder leiding van de ambtelijk trekker zijn verantwoordelijk voor tijdig en inhoudelijk goed opleveren van de (tussen) producten van de werkgroep als bouwsteen voor het concept RES. De werkgroep communicatie en participatie is verantwoordelijk voor:

- Algehele regie op communicatie en participatie.
- Het faciliteren van de ambtenaren en bestuurders van gemeenten, waterschappen en provincie om hun gemeenteraden, PS en algemene besturen, colleges van BW en GS en Dagelijkse Besturen te informeren en betrekken.
- Het faciliteren van collega's zodat zij hun interne organisaties kunnen informeren en betrekken
- Informeren en betrekken van de ambtelijke organisaties.
- Het ondersteunen van de werkgroepen om stakeholders (bedrijven en (maatschappelijke) organisaties) te informeren en te betrekken.
- Gemeenten faciliteren/ondersteunen bij informeren van inwoners.
- Met de werkgroepen nadenken over draagvlak en acceptatie vraagstukken.

5 Escalatie

Huidige situatie

In de stuurgroep vergadering van eind september is vastgesteld dat er niets is vastgesteld over hoe er geëscaleerd dient te worden als overheden onvoldoende meedoen dan wel als een gemeente uiteindelijk besluit de concept RES of definitieve RES niet vast te stellen.

Analyse en advies

Volgens ons kan de escalatie gaan over:

1 Het niet (tijdig) leveren van informatie dan wel personele capaciteit door één van de overheden.
2 Het onvoldoende of niet meedoen aan het participatie en/of communicatieproces.
3 Het onvoldoende of niet meer meedoen door een gemeente aan het besluitvormingsproces.
4 Verschil van mening over inhoudelijke zaken, bijvoorbeeld een gemeente wil niet of te weinig bijdragen aan het gezamenlijke bod in het kader van het concept RES of RES 1.0.

Uitgangspunt is dat er in deze fase bij de totstandkoming van de RES formeel geen sprake is van interbestuurlijk toezicht. Dit betekent dat "het aanspreken op" het belangrijkste middel om deze problemen op te lossen. Zo nodig kan er worden overlegd met andere regio's of met het Nationaal Programma RES. Er is geen sprake van stemverhoudingen, uiteindelijk is elk betrokken overheidsorgaan autonoom in de besluitvorming. Uitgangspunten is te streven naar een uniforme besluitvorming in alle colleges, dagelijkse besturen, staten, raden en algemene besturen.

Ons advies luidt als volgt.

Ad 1 en 2. Geadviseerd wordt de volgende escalatie stappen te volgen:

- Eerst wordt geprobeerd het probleem op te lossen binnen de werkgroep.
- Als dit niet lukt wordt het programmateam ingeschakeld en zal de procesregisseur dan wel inhoudelijk projectleider overleg voeren om tot een oplossing te komen. Bij het niet tijdig leveren van informatie dan wel capaciteit kan worden gekeken of externe inhuur een oplossing kan bieden. Dit dient vanwege de financiën uiteraard wel te worden goedgekeurd door de stuurgroep.
- Als dit niet lukt wordt de bestuurlijk trekker van de werkgroep in stelling gebracht om overleg te voeren met desbetreffend overheidsorgaan om tot een oplossing te komen.
- Als dit niet lukt dan gaat de voorzitter of een vice voorzitter van de stuurgroep overleg voeren met desbetreffend overheidsorgaan om tot een oplossing te komen.
- Als dit niet lukt en het probleem wordt veroorzaakt door een gemeente dan komt het ter sprake op de tafel van het PO waarin gezamenlijk wordt gekeken om tot een oplossing te komen.
- Als het probleem wordt veroorzaakt door een gemeente en het PO komt er ook niet uit dan kan het DB van de Metropoolregio worden gevraagd te helpen om tot een oplossing te komen.
- Als dit niet lukt dan komt het probleem op de tafel van de stuurgroep en zal de stuurgroep een besluit nemen hoe verder. Zo nodig wordt een vertegenwoordiger van het orgaan die het probleem veroorzaakt voor zo ver niet vertegenwoordigd in de stuurgroep uitgenodigd voor overleg in de stuurgroep.

Ad 3 en 4. Geadviseerd wordt dan de volgende escalatie stappen te volgen:

- Eerst wordt geprobeerd het probleem op te lossen in het overleg van de sub regio.
- Als dit niet lukt dan gaat de voorzitter of een vice voorzitter van de stuurgroep overleg voeren met de gemeente om tot een oplossing te komen.
- Als dit niet lukt dan komt het ter sprake op de tafel van het PO waarin gezamenlijk wordt gekeken om tot een oplossing te komen.
- Als PO er niet uitkomt dan kan het DB van de Metropoolregio worden gevraagd te helpen om tot een oplossing te komen.
- Als laatste stap kan de gedeputeerde worden gevraagd met het college van de gemeente in gesprek te gaan op zoek te gaan naar een oplossing.
- Als dit niet lukt dan komt het probleem op de tafel van de stuurgroep en zal de stuurgroep een besluit nemen hoe verder. Zo nodig wordt een vertegenwoordiger van het orgaan die het probleem veroorzaakt voor zo ver niet vertegenwoordigd in de stuurgroep uitgenodigd voor overleg in de stuurgroep.

Uiteindelijk is het natuurlijk altijd mogelijk dat een gemeente aan het einde van het besluitvormingsproces dwars blijft liggen en aan het afhaken is. Ons advies is dan de voorzitter van de stuurgroep samen met de gedeputeerde van de provincie met de gemeente nog één keer in gesprek gaat om op zoek te gaan naar een eventuele oplossing. Hoewel het uitgangspunt is dat alle deelnemende overheden de concept RES en RES1.0 vaststellen, kan het zijn dat ook na bemiddeling van de voorzitter van de stuurgroep en de gedeputeerde toch één of meer gemeenten onverhoopt definitief afhaakt/afhaken. Formeel is dit mogelijk omdat elke gemeente zijn eigen besluitvormingsproces heeft. Moreel is dit niet gewenst omdat uitgangspunt is dat alle gemeenten bijdragen. Geadviseerd wordt dan na afstemming met de provincie de gemeente aan te geven dat later in het proces via de provincie zal worden geïntervenieerd via de instrumenten uit de Wet Ruimtelijke Ordening en de Omgevingswet om de gemeente te dwingen de gemeentelijke opgave als nog te realiseren. Uiteindelijk kan ook het Rijk bij RES 1.0 interveniëren.

6 Betrokkenheid externe stakeholders in de governance

Huidige situatie

Enexis is adviseur van de stuurgroep. Een vertegenwoordiging van de woningcorporaties is een keer langs geweest in de stuurgroep. Binnen de verschillende werkgroepen worden externe stakeholders betrokken; zij zijn echter geen lid van de werkgroep. De werkgroep communicatie en participatie heeft veel aandacht voor het informeren van de georganiseerde externe stakeholders en inwoners. Bijeenkomsten worden georganiseerd gericht draagvlak en acceptatie.

In de regio is er een taskforce energie transitie met als leden bedrijven en kennisinstellingen die willen zorgen voor een versnelling in de energietransitie. Ook een vertegenwoordiger van de woningcorporatie neemt hieraan deel. De betrokkenheid bij de RES is tot nu toe beperkt.

Analyse en advies

De georganiseerde externe stakeholders zijn betrokken via de werkgroepen maar maken geen deel uit van de governance. Er zijn regio's in het land waar de betrokkenheid van externe stakeholders intensiever is; een enkele keer tot aan de stuurgroep toe. Op basis van de interviews kan worden vastgesteld dat bestuurders hier verschillend in zitten. Een deel van de bestuurders ziet geen plaats in de governance en vindt de huidige betrokkenheid via de werkgroepen ruim voldoende. Enkele andere

bestuurders vinden dit onvoldoende omdat te zijner tijd bij de implementatie het succes afhankelijk is van deze stakeholders. Zij willen meer positie van de stakeholders binnen de governance, maar vinden het te ver gaan om deze in de stuurgroep op te nemen.

Ons advies luidt als volgt.

Wij adviseren een klankbordgroep op te nemen in de governance met vertegenwoordigers van de georganiseerde externe stakeholders als natuurorganisaties, woningcorporaties, landbouworganisaties, energiecorporaties en het bedrijfsleven. De klankbordgroep kan reflecteren op concepten en de stuurgroep gevraagd en ongevraagd van advies dienen zowel op het proces als de inhoud. De stuurgroep bepaalt uiteindelijk wat er met de adviezen gebeurt.

7 Tot slot: Het besluitvormingsproces

Wij hebben begrepen dat in de stuurgroep is besloten dat de concept RES wordt vastgesteld in de colleges en de Dagelijks Besturen van de Waterschappen. Dit laat overigens onverlet dat de colleges, dagelijkse besturen, raden, staten en algemene besturen goed bij dit proces betrokken moeten worden (zie ook de werkzaamheden van de werkgroep Communicatie en Participatie). Wij adviseren als dat in het proces nog in te passen is met het oog op het commitment vanuit de politiek de raden, staten en algemene besturen ook in te laten stemmen met het concept RES.

Vaststaat dat de RES 1.0. uiteindelijk zowel in de colleges en de Dagelijks Besturen als in de raden, staten en algemene besturen wordt vastgesteld. Uitgangspunt is unanimiteit in de positieve besluitvorming van alle bij de RES betrokken overheden. Ook dan is het van groot belang een proces in te richten van informeren en consulteren richting colleges/dagelijkse besturen en raden, staten en algemeen besturen zodat de kans op verrassende amendementen en eventuele blokkades op het einde van het proces zo klein mogelijk is. De sub regionale bestuurlijke overleggen spelen voor de gemeenten hierbij een belangrijke rol bij.

8 Wat te doen ?

Wij stellen voor de volgende activiteiten te laten verrichten:

- Op basis van bijgaande notitie bereidt het programmateam een nota voor op basis waarvan de stuurgroep een besluit kan nemen welke adviezen wel en welke niet kunnen worden overgenomen;
- Op basis van dit besluit stelt het programmateam een nota governance op zodat voor iedereen duidelijk is wie welke verantwoordelijkheid heeft in het proces;
- Als de mandaten niet zijn verleend dient dit te worden georganiseerd;
- Bij voorrang adviseren wij duidelijkheid te scheppen over rol van het PO ten opzichte van de stuurgroep mede in relatie tot de andere overheidsgeledingen;
- Indien de instelling van een klankbordgroep wenselijk wordt geacht, dan moet dit ook snel gebeuren omdat het proces al enige tijd loopt.

Utrecht, 19 december 2019